

De opening van het nieuwe kantoor De Drie Hoefijzers

Op zaterdag 17 december 1927 om 11:00 uur vond de overdracht plaats van het nieuwe kantoorgebouw. De officiële opening volgde die namiddag om 14:30 uur in de lokalen van het oude kantoorgebouw. Het was een zeer koude dag, met een gemiddelde temperatuur van -8,2 °C. Tijdens deze plechtigheid voerden Franz Smits, Tony Smits en architect Bilsen het woord.

Er waren veel vrienden, bekenden en stafleden van de firma aanwezig, waaronder: de Burgemeester van Breda van Sonsbeeck met twee wethouders, de President van de Rechtbank, de Gouverneur van de KMA, een kantonrechter, Pastor Smits, een notaris, iemand van de Raad van Arbeid, een inspecteur van Arbeid, hoofden van verschillende gemeentebedrijven, directeur van de Gasfabriek, commissaris van de Politie, iemand van het Breda's Mannenkoor, de gemeentesecretaris, de gemeenteontvanger, advocaten van de firma Houben, de Burgemeester van Teteringen dhr. Sutorius (woonde op dat moment in de Ceresstraat op nummer 29), voorzitter van de KVK, en verschillende autoriteiten van de spoorweg en belastingautoriteiten.

Een indrukwekkend gezelschap dus.

De drie zonen van de oprichter waren aanwezig: Jan (58 jaar, president-commissaris), Frans (52 jaar, directeur) en Charles (48 jaar). Ook een zoon van Jan, Frans Smits (31 jaar – hij werd een jaar na de opening adjunct-directeur), en een zoon van Frans, ir. Tony, waren erbij.

1Frans, Charles en Jan Smits

Mr. Frans Smits
(1896-1967)

ir. Tonny Smits
van Waesberghe
(1899-1964)

Frans trad naar voren en gaf een toespraak. Hij bedankte iedereen en benadrukte dat de 'kinderen Smits' met bewondering opkeken naar het werk van hun vader, Franz Smits (overleden in 1890). Zij beschouwden het als een ereplicht om deze kleine – of beter gezegd: inmiddels grote – industrie in stand te houden en verder te ontwikkelen tot grotere volmaaktheid.

De groei van het bedrijf had ervoor gezorgd dat de oude kantoorlokalen veel te klein waren geworden. Het bedrijf bevond zich op een keerpunt, waarbij de bloeiende onderneming steeds meer werd toevertrouwd aan de jongere generatie.

"Dat de jongere generatie moge begrijpen en voelen wat dat zeggen wil...", sprak Frans, terwijl hij verwees naar het gedenkraam in het trappenhuis, ontworpen door Tony Smits. Dit gedenkraam beeldt de vreugde en het verdriet uit – de voortdurende deining van het zakenleven.

Frans wendde zich vervolgens tot burgemeester Van Sonsbeeck en bood hem een geschenk aan: een envelop met een bijdrage voor de vlotte realisering van het nieuwe klokkenspel in de Grote Kerk. Hij voegde daaraan de wens toe dat "in die vreugdevolle accoorden, die het vrije luchtruim zal vervullen, ook de naam van 'De Drie Hoefijzers' mee mag trillen."

Zo geschiedde het in 1929. De klokken werden gegoten in Londen. Op deze nieuwe klokken staan inscripties met de namen van de gulle gevers, soms vergezeld van een persoonlijke boodschap. Zo vermeldt N.V. Bierbrouwerij De Drie Hoefijzers op een van de klokken:

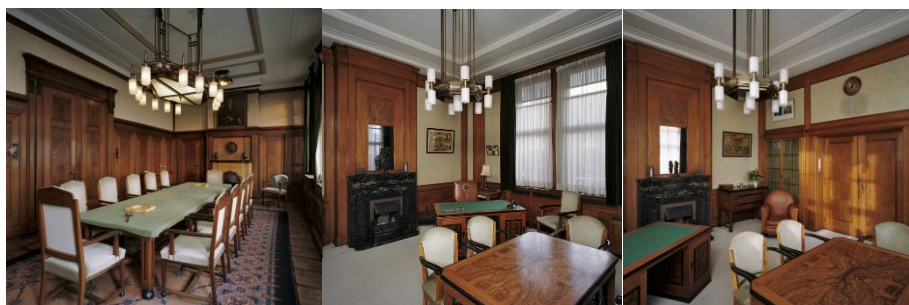
*"Van oost tot west, van zuid tot noord worde deez' stemme
steeds gehoord, verkondend wat
door menschenkracht en arbeid is tot stand gebracht"*

Daarna wees Frans op de inrichting van het nieuwe kantoor. De fraaie ramen in de zijgangen waren een geschenk van de commissaris, de heer Ingen-Housz. Hij benadrukte dat deze naam al bijna vijftig jaar verbonden is met de naam Smits, onder andere vanwege de oprichting van mouterij Ceres.

Daarna kregen de gasten, onder leiding van de opzichter, architect Bilsen en de jongere Smits, de gelegenheid om het gebouw te bezichtigen.

Toen zij de hal betraden, stonden zij perplex. Wat een schepping hadden Tony Smits en Bilsen hier tot stand gebracht! Zowel aan de inrichting als aan de afwerking en de lokalen is niets bespaard.

Het bezoek duurde ruim een uur. Daarna was er een buffet in een van de lokalen van het nieuwe gebouw. Hier voerde burgemeester Van Sonsbeeck het woord.

Hij gaf aan dat de heren Smits hadden getoond waartoe noeste arbeid en voortdurende inzet kunnen leiden, en dat de gemeente Breda trots is op deze onderneming en veel te danken heeft aan de familie Smits.

De burgemeester had inmiddels kennisgenomen van de inhoud van de envelop en bedankte hen voor dit genereuze geschenk.

Vervolgens werd er getoost en namen ook andere sprekers het woord.

Daarmee kwam de plechtigheid ten einde. In de hal werd, bij kunstlicht, nog een groepsfoto genomen van het gezelschap. De directie en bestuursleden stonden vooraan. Tony vooraan rechts. Hij heeft mede het gebouw ontworpen, evenals de glas in loodramen in het trappenhuis en de tekst geschreven van het Bredaase volkslied 'Paarse Heide'.

